

HB 1436

KÖNYVTÁRI Híradó

XXIX. ÉVF.
1985. OKTÓBER

A TARTALOMBÓL

A kazetták kölcsönzéséről I.
MKE vándorgyűlés Gödöllőn
Körkérdeés olvasóinkhoz

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR DOLGOZÓINAK TÁJÉKOZTATÓJA

<p>Szerkesztő bizottság:</p> <p>dr. Csoma Mihályné, Friedrich Lajosné, Hegedűs Zsuzsanna Mezey László Miklós szerkesztő Mikó Zoltán, Sántháné Antal Sára Weisz Sándorné</p>		<p>Megjelenik havonta</p> <p>Ára: 2,50 Ft Előfizetési díj egy évre: 30,-Ft</p> <p>Készült a FSZEK sokszorosítójában</p> <p>Táskaszám: 85/492</p> <p>Eng. szám: III/UHB/30/1981 ISSN 0139-1917</p>
<p>Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató</p>		

"A NÉPRAJZ CÉLJA: A NÉPEK BÉKÉJE" II. - Egy tudomány és szakrészlege a Dagály utcában -

A néprajztudomány segéd- és határtudományai segítségével az emberiség kulturájának minél alaposabb és széles körű megismerését tűzi ki céljául. E tudományág irodalmát a közművelődési könyvtárakénál részletesebben gyűjti a XIII. kerületi főkönyvtár néprajzi szakrészlege. A továbbiakban - a Könyvtári Híradó előző számában közölt alapozó áttekintés után - ezt a tevékenységünket szeretném röviden ismertetni.

Szakrészlegünk a Könyvtárellátó jegyzékén szereplő néprajzi műveken kívül visszamenőleg gyűjti a tudományág immár klasszikussá vált alkotásait, természetesen a közművelődési könyvtárak igényeinek és adottságainak figyelembevételével. Könyvtárunk részeseedik a kötelezpéldány szolgáltatással járó előnyökből, így hozzájuthatunk a könyvesbolti forgalomba nem kerülő munkákhoz is. Ezenkívül színes, idegen nyelvű ismeretterjesztő műveket is beszerzünk.

A szakrészleg gyűjtőköre nem szorítkozik a szorosan vett néprajzi szakirodalomra, hanem napjaink tudományrendszertani szemléletének megfelelően az interdiszciplináris kapcsolatokat is figyelembe vesszük. A gyarapi-

tásnál szem előtt tartjuk a határ- és rokon területek irodalmát. A művészettörténet, történelem, szociológia, vallás, művészetek legáltalánosabb kérdéseivel foglalkozó művek egy példányát is elhelyezzük szakrészlegünkben. (A törzslapon és a katalóguscédulán ezt jelezzük.) Különös hangsúlyt fektettünk a népzenei anyag beszerzésére, ezt a munkát zenei részlegünkkel koordináljuk. A hangzó anyag ugyan a zenei részleg állományába tartozik, de a Pátria című hanglemezsorozat és az UNESCO népzenei felvételei kiegészítik a néprajzi szakrészleg állományát. A vizuális dokumentumok közül a képeslapok a néprajzi, illetve a földrajzi, a diapozitívek a diagyűjtemény részei.

Miként a szakrészleg állománya is részletesebb a szokásosnál, úgy az állományrész tagolása is. A 390-es raktári jelen belül elkülönítettük az általános elméleti, az egyetemes és a magyar néprajzt, valamint a népművészetet. A folklorisztika (398) irodalmából kiemeltük a népmese, monda (398.2), a néphit, népszokások, természetfölötti lények és jelenségek (398.3/4) és a népdal (398.8) anyagát. Ez a tagolás szinte kínálta a rokon területek válogatott irodalmának a néprajz terüle-

tehez kapcsolódó részeinek a raktározás szempontjából is egymás mellé helyezését. Eszerint a népművészetet követi a 7/749 alá sorolt, vele kapcsolatos irodalom. A 398.2 után a szépirodalomba tartozó népmesei antológiák, a 398.8-at követően pedig a népdalokat, balladákat tartalmazó kötetek állnak. (A rokon területek válogatott irodalmánál természetesen megtartottuk az eredeti raktári jelzetet.)

A feldolgozás is részletezőbb az átlagosnál. A szakjelzetek alkotásánál az ETO teljes kiadását használjuk. Ezen túlmenően tárgyszókatálógust is kiépítettünk az Új Könyvek gyakorlatát követve, de a helyi igényeknek megfelelőbb aprólékos részletezéssel. A folyóiratok néprajzi cikkeinek analitikus feltárását is megkezdtük, s ezek körébe bevontuk az irodalmi, társadalomtudományi periodikákat is. Minderről a K.H. előző számában már szóltunk.

A gyűjtemény összetétele, feltártsága alkalmasnak bizonyult speciális referenzs kérdések megválaszolására. Hadd említsek néhányat, melyeknek megoldása "nyomot hagyott" bennünk: afrikai lábbelik, ind mesegyűjtemények, a Kádár Kata című népballada változatai, katona toborzás, a nemezkészítés, a pástorkodás jelei stb. A lakodalmi, ünnepi népszokásokról is bővebb információt tudunk nyújtani a hálózatban megszokottnál. A feltett

kérdések árulkodnak a felhasználók köréről is. Mi elsősorban a hálózat olvasóira számítunk, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül a tudományág tanulóit sem. Elsősorban a közeli Közgazdasági Szakközépiskola diákjai készülnek fel a szakrészleg segítségével egy-egy ország, nép megismerésére, bemutatására. A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola néprajzi szakkörének tagjai is igénybe veszik szolgáltatásainkat. Van néhány néprajz szakos egyetemi hallgatónk, bár körükben eddig nem tettünk ki olvasótoborzásra irányuló propagandát. Az ELTE Tárgyi Néprajzi, illetve Folklore Tanszékével, valamint a Néprajzi Múzeum könyvtárával a kapcsolatunk inkább kiadványcsrére és rendezvényeink kölcsönös propagálására szorítkozik. Az utóbbihoz szakkönyvtári szintű referenzs kérdésekkel is fordulhatunk. Mivel a néprajz a honismeret részterülete, ezirányu tevékenységünket segítik a "...MEGYE BEMUTATKOZIK" elnevezésű sorozat rendezvényei, amelyről korábban már hírt adtunk. Az önkéntes gyűjtőmozgalom felé is megtettük első lépéseinket. Úgy érezzük, hogy közösek a céljaink, feladataink e tömegmozgalmakéval, s így joggal magunkénak vallhatjuk a cimben foglalt idézetet. Azt, hogy valóban jó ügyet szolgálunk: a kölcsönös megismeresen keresztül a népek barátságát.

Biróné Tóth Irén

A KAZETTAKÖLCSÖNZÉS TAPASZTALATAI I.

Magyarországon a fonotékák vagy zenei részlegek állománygyarapítására és állományösszetételére - főleg a fejlődés 1970-es évekbeli szakaszában - a hanglemez-központuság volt jellemző. A hangzó dokumentumok kölcsönzése ma is szinte kizárólag hanglemez-kölcsönzést jelent. Ez természetesen a FSZEK gyakorlatára is érvényes.

Maga a hanglemezkölcsönzés számtalan könyvtártani és napi állományvédelmi problémát vet fel. A legnagyobb gondot mégis az jelenti, hogy a hangzó dokumentumok és zeneművek ilyen formájú szolgáltatásából kizárjuk azt a réteget, amelyik nem rendelkezik lemezjátszóval. Minden statisztikai felmérés nélkül vélhetjük, hogy több háztartásban található kazettás magnetofon mint jó minőségű lemezjátszó. Ma már a kereskedelem is szélesebb választékot kínál műsoros hangkazettákból, hiszen a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat lemezei nagy részét kazettás változatban

is megjelenteti. Gyakorlatilag tehát minden adott ahhoz, hogy dokumentum és használója a könyvtár közvetítésével egymásra találhasson. Ezen az uton a hálózat zenei részlegei és szolgáltató helyei eltérő mértékben ugyan, de már megtették első lépéseiket, sőt a legelső a Vadász utcai könyvtár több mint tíz éve.

Hogy erre az "ujfajta" szolgáltatásra milyen nagy az igény, azt népszerűségén kívül az a tény bizonyítja, hogy - szemben a hanglemezállománnyal - a rendelkezésre álló kazettamennyiséggel nem tudjuk teljes mértékben kielégíteni.

A Könyvtári Híradó három folytatásban közli az V., a XIII. és a XIX. kerületi főkönyvtárak e téren szerzett tapasztalatait, annak reményében is, hogy más könyvtárak ugyancsak beszámolnak a kazettakölcsönzés náluk folyó fontos munkájáról.

Az V. kerületi főkönyvtárban

Könyvtárunk kazettaállományát nyelvleckék, műsoros kazetták és "hangoskönyvek" alkotják.

Nyelvleckéket 1973 óta gyűjtünk és kölcsönzünk, kazettán és lemezen egyaránt, tizenhét nyelven, s nyelvenként többféle áll olvasóink rendelkezésére. Ezeket kizárólag kölcsönözzük, mert helyben hallgatási és átjátszási lehetőségünk nincs. Kb. 350 nyelvleckéből, az elmúlt tizenkét év alatt öt példány rongálódott meg. Tény, hogy a lemezeket jóval kevesebben keresik, mint a kazettákat, ráadásul érzékenyebbek, karcolódnak. Ezért ma már főként kazettát veszünk.

Olvasóinknak kb. egyharmada kölcsönöz idegen nyelvű könyveket és nyelvleckéket. Felmérést nem végeztünk, de tapasztalataink szerint a diákokon kívül elsősorban a nyelvtudást kívánó szakmákban dolgozók: külkereskedők, tolmácsok, levelezők, taxisok, vendéglősök, sőt hobbiként idősek, rokkantak is kérik.

A műsoros kazetták szolgáltatását 1980-ban a Minisztertanács titkárságától ajándékba kapott kazettákkal alapoztuk meg. A "Diákkönyvtár hangszalagon" sorozatot azóta is folyamatosan kapjuk. Ezt követte egy magángyűjtőtől való átjátszás, illetve a forgalomban levő műsoros kazetták vétele. Állományuk ma kb. 500 db-ot tesz ki. Összetétele igen vegyes: komoly- és könnyűzene, prózai szövegek a klasszikustól a nevetetőig. Állagukkal kapcsolatos tapasztalataink már kevés-

bé jók, mint a nyelvleckéknél. Sajnos sok a törlés, nemcsak a saját felvételeken, hanem a gyári kazettákon is, ennek okára még nem tudunk rájönni. A rongálási arány így sem túl magas. Nagyon népszerű szolgáltatás, minden réteg igényli, a gyerektől a legidősebbekig.

Hangoskönyv állományunk a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége ajándékából és a központi könyvtár által rendszeresen vásárolt művekből alakult ki. Jelenleg kb. 35 művünk van. Összetétele változó, klasszikus és modern regényeket egyaránt kölcsönzünk. Ezt szinte csak a vakok viszik, mivel egy regény szövege 10-20 kazettát is kitesz. A vakoknak ez pótolja legjobban a könyvet, ezért körükben nagyon népszerű. Legnagyobb részüknek házhoz szállítjuk.

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet Markó és Gyorskocsi utcai egységei rendszeresen kölcsönzik és átjátsszák a műsoros kazettákat és hangoskönyveket, majd folytatásban forgatják le az elítélteknek.

Eddigi, több mint egy évtizedes tapasztalatunk alapján állíthatjuk: egyértelműen keresett, népszerű és hasznos ez a szolgáltatás. Az olvasók megbeesülik és kimélik a dokumentumokat.

Benjámin Judit - Tamási Julia

(Folytatjuk)

RITKASÁGAINK

PEST-BUDA ÁBRÁZOLÁSSAL DÍSZÍTETT CÉHLEVELEK a Budapest-gyűjteményben

Az iparosok céhekbe tömörülése idején elterjedt szokás volt, hogy a mesterek a náluk dolgozó segédek szolgálatait nagyméretű, diszes úrlapon igazolták. Hasonló nyomtatványt állítottak ki a legénnyé (segéddé) avatás alkalmával. Ezeket az ugynevezett céhleveleket gyakran a kibocsátó testület székhelyének a látképével díszítették. Így ipartörténeti jelentőségük mellett művészet- és helytörténeti értékük is jelentős. A Budapest-gyűjteményben kilenc olyan lapot őrzünk, melyeket fővá-

rosunk látképe díszít, s mi elsősorban helytörténeti szempontból kívánjuk vizsgálni e dokumentumokat.

1798-ban állították ki a pesti nyergeseknek azt az oklevelét, melynek grafikai részét Meyer Ágoston, az 1784-1820 között Pesten működött rézmetsző készítette. Diszes, indafonatos keret veszi körül a városképet és a szöveget, legfelül két angyal a magyar cimert tartja. A cimer és a szöveg között Pest látható Buda felől.

Ugyanezzel az ábrázolással találkozunk a magyar szabók céhének 1814-ben kiállított magyar nyelvű levelén is, de a nyomat sokkal tisztább, élesebb. A jelek szerint a keret és a városképet ábrázoló ducról új meg új levonatokat készítettek, s abba alkalmanként más és más szöveget nyomtak. Valószínű tehát, hogy a képen a város 1798-i vagy még annál is régebbi ábrázolása látható. Mindenesetre a hajóhídtól balra egy repülőhid is található, amely valószínűleg a hajóhid elkészülte (1767) előtt működhetett, és az új hid átadása után egy darabig még használatban maradt. De az is lehet, hogy ez már az 1790. évi országgyűlés alkalmából, a hajóhid tehermentesítésére épített ideiglenes hid volt. A képen az akkori Pest (az 1950-ig Belvárosnak nevezett IV. kerület) látható. A kép jobbszélén - a mai Közgazdaságtudományi Egyetem helyén állott - Sőházat, balszélén a hatalmas Újépületet fedezhetjük fel. Mind a kettő láthatóan elkülönül a várostól. A házak és tornyok sűrűjéből kiemelkedik az Invalidusok palotája, a mai Városháza. A Dunán hajók, ladikok usznak, a Sőház magasságában két vizimalom örül.

Meyer kortársa, az "alkalmazott grafika" termékeny művelője, Binder János Fülöp készítette a pesti timár céh által 1808-ban kiállított levél rajzos részét. A díszes keret felett a Szentháromság lebeg, jobb szélén Xavéri Szent Ferenc, bal oldalán Mária és Jézus láthatók. A rézlemez, melyről ez a nyomat készült az előbb ismertetett céhlevelek kliséjénél régebbi lehet, mert sem az Újépület, sem a görög templom nem látható még rajta. Világosan kirajzolódik viszont a városfalakat lezáró Rondella. Dereglyékkel és vizimalmokkal itt is találkozunk.

A csizmadiák 1813-ban kiállított levelének városábrázolása viszont már az okmány kitöltésének idejéből való. A szintén angyalokkal és hazánk régi címerével díszített keret nyugodt, klasszicista izlésű. A város látképén már kibontakozófélben a híres pesti Dunasor, amely számos kortárs véleménye szerint Európa legszebb épületegyüttese volt. A dunai bárkák mellett a hajóhídon és a Duna-parton sétáló emberek teszik élettellivé a képet.

A híres épületsort már kiépülve látjuk Meyer és Binder reformkori utódjának, Szakmáry Józsefnek a könyomatán, ami a serfőzők 1841-ben kiállított levelét disziti. A pontos, részletező és mégis életteli rajzon a kortárs grafikusok (Alt, Max Paur és társaik) által előszeretettel megörökített Duna-partot látjuk a Belvárosi templomtól majdnem a mai Lánchidig. A két partot még mindig a hajóhid köti össze, de a vizen a bárkák és vizimalmok között egy kis gőzös is halad füstfelhőket eregetve.

A pékek 1850-ben kelt céhlevelén már teljes szépségében látható a Lánchid, mögötte a Dunasorral. A Dunasor északi, legrepresentatívabb része is látható már, mely Szakmáry előbb említett litográfiáján még nem.

A Lánchid, Széchenyi halhatatlan alkotása uralja a "Buda Szabad Királyi Főváros Polgári Szab. Kereskedelmi Testülete" (a céhekhez hasonló intézmény) által 1864-ben kiállított segédlevél viszonylag kisméretű képét is. A dereglyék végképp eltűntek, a folyón egy, az eddigi céhleveleken látottaknál nagyobb és korszerűbb gőzhajó halad a hid felé. A budai oldalon a Vár magasodik, mellette a Gellért-hegy a Bach korszak legfőbb építészeti művével, a Citadellával. A pesti oldalból a Duna-sort láthatjuk, a Hild tervezte csodálatosan

szép Lloyd palotával. A részleteket a művész nem dolgozta ki aprólékosan, az egész együtt mégis rendkívül hangulatos.

1869-ben nyomták a cukrászok igen diszes – nálunk kitöltetlenül őrzött – segéd-avató levelét. Diszes keretben felül a magyar cimert látható, oldalt allegorikus alakok, valamint a Tudományos Akadémia és a Vigadó ékeskednek. A szöveg alatt a Duna partján a két város panorámája bomlik ki. A képet a Lánchid uralja, alatta a vizen már egész nagyméretű gőzhajók siklanak. Ez a látkép nagyobb méretű és részletezőbb ábrázolású, mint az előzőek voltak.

Nagyjából ebből az időből származhat az a szintén diszes, kitöltetlen "Lehrbrief"

(felszabaduló segéd végbizonyítványa) is, amelyen a kiállító testület neve sem szerepel. A szokásos kellékek: fent cimer, oldalt allegorikus figurák, lent a Duna a Lánchiddal, hajókkal és a két város látképével. Kissé zavaró, hogy a látkép közepét két angyal által tartott vakcimer fedi el. Figyelemre méltó viszont, hogy a Duna-parton a Lloyd palotától az Akadémia felé haladó szakaszon már a kiépített rakpart látható.

Az ipar- és várostörténeti szempontból egyformán fontos nyomtatványokat aprónyomtatványgyűjteményünk legbecsesebb értékei között tartjuk nyilván.

Indali György

KRÓNIKA

Szakfelügyeleti vizsgálat kezdődik az V. és a X. kerület könyvtáraiban. Az I. és a XIV. kerületben szeptember hónapban a szakfelügyeleti záróértekezletekre került sor.

Szeptember 26-án a Kertész utcai olvasóteremben könyvtárvezetői értekezletet tartottak. Három napirendi pontot beszéltek meg a résztvevők: 1. Tájékoztató a FSZEK szervezeti és működési szabályzatának módosításáról, 2. A könyvtár VII. ötéves tervének

előkészítése; 3. A fölőspéldány állomány kezelésének új rendje.

Szeptember 27-én a IX. kerületi főkönyvtárban bemutatót rendeztek az új állománykihelyezésről.

A duplum raktárban a fölajánlott könyvek-ből visszamaradt állomány kiárusítását készítik elő.

Októberben a központi könyvtárban régi magyarországi nyomtatványokból készül kiállítás.

Felhívjuk a kollégák figyelmét, hogy a Gyermekkönyvhét ez évben november 29-től december 9-ig tart!

MI A VÉLEMÉNYE A KÖNYVTÁRI HÍRADÓRÓL? - Kérdés olvasóinkhoz -

A Könyvtári Híradó szerkesztő bizottságát régóta foglalkoztatja a kérdés, miként kaphatna megbízható tájékoztatást - munkája jobbitása végett - olvasói véleményéről. Legegyszerűbb és a legpontosabb eredményre vezető módszernek a körkérdés látszik. Kérjük tehát tisztelt olvasóinkat, az alábbi kérdésekre adott válaszaikat december 10-ig juttassák el a szerkesztőnek (központi könyvtár, bibliográfiai osztály), hogy az Önök véleményét Híradónk javára hasznosíthassa. A legérdekesebbnek, legeredetibbnek és leghasznosabbnak érzett válaszokból készült összeállítást decemberi vagy januári számunkban tesszük közzé, esetleg több folytatásban is.

1. Mit tart a Könyvtári Híradó erényének?
2. Milyen kifogása van a lappal szemben?
3. Tudja-e munkájában hasznosítani közleményeit?
4. Milyen témájú cikkeket olvas(na) szívesen?
5. Elégedett-e az írások szakmai színvonalával, illetve nyelvi-stiláris megfogalmazottságával?
6. Tudja-e, hogy bárki szerzője lehet a Híradónak?
7. Hogyan jut hozzá a Híradóhoz, elégedett-e a terjesztéssel?

Válaszaikat őszinte érdeklődéssel várja

a szerkesztő bizottság.

EZ TÖRTÉNT

A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBA

Pesthidegkúton, a Szabadság utcai fiókönyvtárban - a számos bemutató foglalkozás mellett - említésre kívánkozik a szeptember 19-én tartott magyar irodalom óra, melyen - Fábrián Ágoston meséi révén - a népköltészet szépségeivel ismerkedtek a negyedik osztályosok. Könyvtári vetélkedőt rendeztek szeptember 25-én; a Tündérszép Ilona című népmesét dolgozták fel október elsején, október 2-án pedig a kémia szakkör tartotta alakuló ülését.

Óbudán a Fő téri gyermekrészelegben szeptember 16-án és 25-én "Apáról - fiura" szállt a szó, azaz népmeséket "gyűjtöttek" és olvastak. Szeptember 30-án a könyvtár gyermekolvasói Meseországba látogattak el. A San Marco utcai gyermekkönyvtár szeptemberben több őrsi foglalkozásnak adott otthont. A negyedik-ötödik osztályos pártások a pákozdi csata emlékére rendezett akadályversenyre készültek föl. Szeptember 17-én rendhagyó irodalomórát tartottak "A nép költészete" címmel.

A Szakasits Árpád uton szeptember 24-én "Milyen titkokat rejtene a könyvek?" címmel tartottak könyvtári órát. Szeptember 29-én "Keresd a könyvtárban" játékos vetélkedő színhelye volt a könyvtár. Október 30-án a vulkánok és tengerek kialakulásáról beszélgettek a gyerekek. A Menyecske utcai fiókönyvtárban szeptemberben nyolc meseórát tartottak a napköziseknek. Szeptember 3-án a Könyvtári Szakkör tartotta alakuló foglalkozását. A Fonotéka Klub az új tanévben először szeptember 10-én ült össze. Az Albertfalva utcai fiókönyvtárban szeptemberben négy magyar irodalomórát tartottak negyedik és ötödik osztályosok számára.

A XV. kerületben, a Bogánes utcában szeptember 10-én népköltészeti gyűjtőmunkát végeztek a gyerekek. Szeptember 12-én barlangokról szóló könyveket kerestek. Szeptember 24-én Gárdonyi Géza életéről és munkásságáról gyűjtöttek anyagot. 26-án a vadászat "szakkönyvei" után kutattak. Október elsején Zek Zoltán verseiből rendeztek szavalóversenyt.

A XVII. kerületi főkönyvtárban az első és második osztályosok szeptember folyamán

tiz alkalommal keresték fel csoportosan a könyvtárat. Szeptember 25-én harmadikosok vették birtokukba a könyvtárat. Először Fazekas Mihály Ludas Matyijáról beszélgettek, majd Illyés Gyula "77 magyar népmese" című gyűjteményéből hangzottak el történetek, melyeket a gyerekek fakanálbábokkal "illusztráltak". Szeptember 27-én negyedikeseket látott vendégül a könyvtár. Először a könyvtárhasználatl ismerkedtek, majd az 1848/49-es forradalom és szabadságharc eseményeit - különös tekintettel a pákozdi csatára - elevenítették fel.

Kispesten, a Kossuth Lajos utcai fiókkönyvtárban az elmúlt időszakban négy könyvtárbemutató foglalkozást tartottak. A Berzsenyi utcai könyvtár három izben fogadott negyedik osztályos tanulókat, akik az "anyanyelvünk" tantárgy keretében tanultak elmélyítése céljából látogattak oda.

Soroksáron szeptember 12-én könyvtár-és fonotéka bemutatót tartottak, 20-án a Honismereti-helytörténeti szakkör feladatait beszélték meg. A Pacsirta utcai fiókkönyvtárat szeptember 24-én váratlanul "megszállta" egy osztályra való napközis a Székelyhid utcai iskolából. A látogatás rendben lezajlott, de a végén kollégáink mindenestre megegyeztek a nevelővel, hogy ezután előre bejelentik a hasonló látogatást, hogy a könyvtár jobban felkészülhessen a gyerekek fogadására.

A XXI/2. számú gyermekkönyvtárban szeptember elején megalakult a Kincskereső Klub a szegedi gyermekirodalmi folyóirat olvasóiból. A XXI/4. gyermekkönyvtárban pedig Könyvbarát szakkör kezdte meg működését, amely nem csak irodalomkedvelő, de képzőművész hajlamu gyerekekből áll, mert első foglalkozásaikon már textilképeket állítottak össze.

A FELNŐTT KÖNYVTÁRAKBAN

Kőbányán, a Pataky István téri főkönyvtárban szeptember 27-én "Avantgarde a képzőművészetben" címmel tartottak foglalkozást, melyen a Pataky István Híradástechnikai Szakközépiskola tanulói a Nyolcak és az aktivisták műveit elemezték. Október 2-án az OSZK-KMK szakmai továbbképzésének keretében "Video-fórumot" rendeztek, melyen a video könyvtári felhasználásának lehetőségeiről esett szó.

A Bősörményi uti főkönyvtárban szeptember 25-én - az Irodalmi Önképző Kör tagjainak kérésére - "A szigeti veszedelem" című eposzt elemezték Szörényi László irodalomtörténész irányításával.

A Dagály utcai főkönyvtárba szeptember 18-án a kerület pályakezdő pedagógusai látogattak el, akik számára a XII. kerületi KISZ Bizottság szervezte meg a művelődési intézmények bemutatását. Október 2-án dr. Somos András akadémikus nyitotta meg a Mezőberény multját bemutató kiállítást. Közreműködött a Szlovák Pávakör és citerazenekar. "A megnyitó igen meleg légkörű találkozóvá alakult át a fővárosban élő berényiek és a Pávakört, a citerazenekart elkisérő, ma is Berényben élő Békés megyeiek között. A Mezőberényiek Baráti Köre szervezésének eredményeként a sajtó (Magyar Nemzet, Esti Hírlap, Népszava, TV híradó) is hozzájárult a három nemzetiséget békésen egybefonó község bemutatásához. A község párttitkárának üdvözlő szavait követte Somos András történeti visszatekintése, majd a pávakör és a citerazenekar műsora. A kerület népfront-elnökhelyettese, a Néprajzi Múzeum könyvtárának vezetője, Mezőberény tanácselnöke, s több résztvevő olvasónk nagy megelégedéssel nyugtázta könyvtárunk tevékenységét a jó ügy szolgálatában." Az emlékezetes est mintegy másfélszáz embernek szerzett maradandó örömet. Október 2-án norvég könyvtárszakos főiskolások látogattak a könyvtárba.

A HANGTÁRAKBAN

A XI. kerületi főkönyvtár augusztus 7-én és 14-én a kamaraerdei táborban tartott zenei foglalkozást. Szeptemberben az élet visszazökent a megszokott kerékvágásba, így újból elkezdődtek Károlyi Pál zeneirodalom órái és Szomolányi Gy. István hanglemez-bemutatói.

A soroksári fonotéka munkatársai szeptember 16-án az Öregek Napközi Otthonának lakóit örvendeztették meg "Máriák a zeneirodalomban és a költészetben" című összeállításukkal. Szeptember 30-án, a Zene világnapja alkalmából, a barokk kor zenéjét bemutató foglalkozásra került sor.

AZ MKE JUBILEUMI VÁNDORGYŰLÉSE GÖDÖLLÓN

Idén ünnepeljük az MKE megalakulásának 50. évfordulóját. Ebből az alkalomból augusztus 28-30. között megrendezett XVII. vándorgyűlés támaja az "Egyesület tevékenysége, multja, jelene és jövője" valamint a "Hivatástudat és szakmai köztudat" volt.

A plenáris ülést, mely az Országos Könyvtárügyi Tanács elnöke, Vályi Gábor elnökletével folyt, Nagy Sándorné, a MSZBT Pest megyei bizottságának titkára és dr. Biró Ferenc, az Agrártudományi Egyetem rektora, a "házigazda" üdvözölte. Megnyitó beszédet Köpeczi Béla művelődésügyi miniszter mondott. Hangsúlyozta az egyesület tevékenységének fontos szerepét a nemzetközi szakmai életben, a könyvtárosok továbbképzésében, érdekvédelmében, valamint a könyvtárak és levéltárak kapcsolatában. Bár a könyvtárak szerepe megnőtt korunk szellemi életében, a közművelődési könyvtárak fejlesztése elmaradt a követelményektől s ez - számszerűen - a tizezer főfoglalkozású könyvtárosból hétezret érint. Elmondta továbbá, hogy az OSZK számítástechnikai bázisának kiépítését tervezi s széles körű együttműködést a megyei könyvtárakkal.

Billédi Ferencné dr., az egyesület elnöke a szervezet történetéről, Kovács Dezső főtitkár a szakmai érdekvédelemről tartott előadást. Papp Istvántól a szakmai köztudat fejlesztéséről hallottunk. A nemzetközi együttműködésben való részvételünk nehézségeiről Vajda Erik, a levéltárosok feladatairól dr. Ságvári Ágnes tanulmányát olvasták fel. Az ülést meleg szavakkal köszöntötte az NDK és az osztrák egyesület képviselője. Végül Köpeczi Béla kitüntetésekét nyújtott át.

Csütörtök reggel a szekciótulésekkel folytatta munkáját a vándorgyűlés, amelyeknek témái: a hivatástudat, a képzés, a könyvtáros és az értelmiségi hivatás kapcsolata, valamint a számítógép alkalmazásának lehetőségei s a hálózati központok működésének problémái voltak.

Kiemelném - mivel magam is ezen az ülésen vettem részt - a társadalomtudományi

könyvtáros szekció és a könyvtártörténeti bizottság közös "Könyvtárosi pálya Magyarországon 1905-1985 között" című tanácskozását, melyet dr. Somkuti Gabriella, a Könyv- és Könyvtártörténeti Bizottság elnöke vezetett.

Dr. Walleshausen Gyula, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem központi könyvtárának főigazgatója a "könyvtárosi pályakép és pályatükrök" problémáiról beszélt. Kiemelte, milyen új gondokat vet föl a megromlott gazdasági helyzet a kulturális életben, így a könyvtárakban is. Szólt a pálya presztízs-csökkenésének okairól.

Ezt követően korszakonként tekintettük át dr. Voit Krisztina, Haraszty Gyula, Marót Miklós és Lisztes László előadásai nyomán a könyvtárosi pálya történetét, napjainkban is visszaköszönő problémáit (alacsony fizetés, létszámhiány, képzési gondok), s megismerkedhettünk a kiemelkedő könyvtáros egyéniségek életével, munkásságával. A szekciótulések résztvevői egyhangulag elfogadták azt a javaslatot, melynek értelmében felhívták intéztek a kollégákhoz saját könyvtáruk 1945 előtti és 1945-1985 közötti történetének megírására. Tervbe vettük a könyvtárosok életrajzi adattárának elkészítését, valamint Sebestyén Géza halálának 10. és Sallai István születésének 75. évfordulójáról történő méltó megemlékezést. Felvetődött a könyvtárosi fogalomtétel gondolata is.

A tanácskozás plenáris üléssel zárult, amelyen az egyesület elnöke összefoglalta a szekciók munkáját.

Pénteken számos szép kirándulás közül választhattak a résztvevők és nívós kulturális program is dicsérte a szervezők munkáját: többek között baráti találkozó, Jandó Jenő és a Budapesti Vonósok hangversenye, Császár Angela színművésznő előadójestje szerepelt a műsorban.

Remek szervezés és tájékoztatás, színvonalas előadások, programok jellemezték e jól sikerült rendezvényt.

Ecsedy Éva

EGY KMK-TANFOLYAM TAPASZTALATAI

1984 nyarán örömmel tudtam meg, hogy ősztől a KMK tiz hónapos - minden hónapban három napos - társadalomtudományi tanfolya-

mot szervez szakreferensek részére, és ezen mint vendéghallgató részt vehetek. A vendég-hallgatók csak a tanfolyam bizonyos előadásait

hallgathatják, de szerencsére én már november-től bekapcsolódhattam a továbbképzésbe, ami a következő tudományágakat ölelte föl: politika, jog, közgazdaságtudomány, filozófia, vallás, történelem, szociológia, néprajz, művészet, pedagógia.

A konferenciák menete a következő volt: először az adott tudományról hangzott el bevezető előadás, különös tekintettel az utolsó tíz évben bekövetkezett változásokra, új kutatási eredményekre. Ezt követte a nemzetközi tájékoztatási rendszerek, intézmények ismeretése - megismerése - majd a hazai információs rendszer bemutatása. Végül pedig következett a gyakorlat: megismerhettük az adott tudomány szakkönyvtárát, tájékoztatási apparátusát. Az így megismert könyvtárak az Országgyűlési Könyvtár, Politikai Főiskola Könyvtára, KSH könyvtára, AGROINFORM, Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára, Egyetemi Könyvtár, MTA Történettudományi Intézetének Könyvtára, FSZEK, Néprajzi Múzeum Könyvtára, Szépművészeti Múzeum Könyvtára, Magyar Színházi Intézet Könyvtára és az OPKM voltak.

A könyvtárakat vezetőik mutatták be, megismerhettük az intézmények történetét, jelenlegi szolgáltatásaikat, és megtudhattuk gondolataikat, problémáikat - általában: hely és pénzhiány, gyűjtőköri tisztázatlanságok stb. - is.

Az ezt követő gyakorlatokon közelről is bepillanthattunk a szolgáltatások által nyújtott lehetőségekbe. Például nagyon érdekes volt, ahogyan az AGROINFORM egyik számítógépén közvetlen kapcsolatot teremtettek Béccsel, majd

Bécsen keresztül az USA-val egy referenz kérdés megoldásához. Nekünk, közművelődési könyvtárosoknak ezek még mindig izgalmas perceket jelentenek.

Három egymást követő konferencia alkalmat adott, hogy a FSZEK "bemutakozhassék" a megyei könyvtárosoknak; a szociológia kapcsán a központi könyvtár, a néprajz keretében a XIII. kerületi főkönyvtár, s végül a művészet témánál dr. Csapó Edit, tanfolyamunk lelkes osztályfőnöke lehetőséget adott az artotéka megismertetésére. Ekkor is érződött, hogy a propagandából semmi sem sok.

Az előadásokon egyébként olyan kiváló tudósokat, kutatókat volt szerencsénk hallgatni, mint Nyiri Tamás, Marót Miklós, Ágh Attila, Niederhauser Emil, Bóhm Antal, Papp Zsolt, Kerényi Ferenc.

Ünnepélyes pillanatokban sem volt hiány, hiszen ez a tanfolyam volt az utolsó, amely a KMK Múzeum utcai épületében tartatott - a bucsu nem volt nehéz, de egy korszak lezárulását mindenképpen jelentette - s egyben az első, amelynek hallgatói már a Budavári Palotába járhattak.

A továbbképzést nemcsak szakmailag érzem fontosnak - a hallottakat az ember igyekszik kollégáinak továbbadni, munkájában hasznosítani - de emberileg is, hiszen alkalmat adott ismeretségek, barátságok kötésére is.

Úgy hallottam, a tanfolyamnak folytatása is lesz ősztől - természettudományi - amelyen ismét szívesen részt vennék, de feltételezem, hogy számos kollégám is.

Fekete Károlyné

HÍREK

PÁRTHÍREK

Szeptember 17-én ülést tartott a pártvezetőség, többek között megbeszéltük a következő taggyűlés előkészítését.

Szeptember 24-én taggyűlés volt, melyen dr. Murai György, az MSZMP VI. kerületi bizottsága elsőtitkára tartott előadást "A szocializmus fejlődése - Gorbacsov politikája" címmel. A pártvezetőség erre az előadásra meghívta a pártonkívüli vezetőket is. Második napirendi pontként Papp István, főigazgató helyettes ismertette a párttagokkal az intézetvezetés tervezetét a FSZEK szervezeti és működési szabályzatának módosítására. A taggyűlésen élénk vita volt a tervezetről.

SZAKSZERVEZETI HÍREK

Az 1985. október 16-án megtartott szakszervezeti választáson a Szakszervezeti Bizottság tagjai lettek:

Elnök: dr. Kiss Jánosné (HFO) munkavédelmi felelős,

Titkár: Tverdota Miklósné dr. (X. ker. főkvt.),

Tagok: dr. Babákné Kálmán Mariann (raktári osztály) ifjúsági és sport felelős, dr. Barta Andrásné (XIII. ker. főkvt.) bérfelelős, Cziboly Józsefné (XIX. ker. főkvt.) nőfelelős, Kádár Lászlóné (számviteli osztály) gazdasági felelős, Kerek Veronika (bibliográfiai osztály) társadalombiztosítási tanács, Mayerné

Baán Magdolna (XX. ker. kv.) bizalmi felelős, Nitsch Lászlóné (VII. ker. főkv.) munkamozgalmi felelős, Pintér Ferencné (zenei gyűjtemény) bizalmi felelős, Sántha Tiborné (Budapest-gyűjtemény) bizalmi felelős, Szecsei Lászlóné (XVI. ker. főkv.) szoc.pol. felelős, Vitéz Miklós Csabáné (XI. ker. kv.) kulturfelelős,

Munkaügyi Döntőbizottság tagjai:

Elnök: Havas Katalin (HFO),

Alelnök: Jakubecz Ilona (X. ker. főkv.), Répási Jánosné (XIV/2. fiókkönyvtár),

Tagok: Móricz Katalin (VIII. ker. kv.), Mezey László Miklós (bibliográfiai osztály), Szemmelweis Ilona (szerzeményezési és feld. oszt.), Varró István (III. ker. főkv.).

OKTATÁSI HÍREK

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban 1985. szeptember 18-án került sor a könyvtárkezelői tanfolyamok pótvizsgájára. A kilenc vizsgázó közül ketten "kiválóan megfelelt", egy hallgató "jól megfelelt", négy vizsgázó "megfelelt" eredménnyel végzett. Ketten nem tettek eleget az alapvető követelményeknek. A FSZEK dolgozói közül egy munkatárs (Boros Beáta - V. ker.), aki betegsége miatt nem vehetett részt a FSZEK tanfolyamának záróvizsgáján, "kiválóan megfelelt" minősítést kapott.

Október 2-án elkezdődött a FSZEK középfoku könyvtárkezelői tanfolyama. Az előadásokra szerdánként 8 és 16 óra között ke-

rül sor a központi könyvtár olvasótermében.

Török Györgyné (II. ker. főkv.) a Művelődési Minisztérium Vezetőképző és Továbbképző Intézetének egyéves továbbképzésén vesz részt.

Bánhegyi Gyuláné (feldolgozó oszt.), Babákné Kálmán Mariann (raktári oszt.) és Pesti Ernő (olvasószolgálat) az Állami Gorkij Könyvtár nyelvtanfolyamán vesz részt.

Kiss Jenő főigazgató egy hónapos tanulmányuton volt részt az Amerikai Egyesült Államokban 1985. szeptember 2. és október 5. között.

Szabó Józsefné (XIII. ker.) az MKE és az Osztrák Könyvtáros Egyesület által 1984-ben meghirdetett pályázatán történő eredményes részvételéért 1985. szeptember 2-6-ig ausztriai tanulmányuton vehetett részt, ahol a különböző könyvtár típusokkal ismerkedett meg.

Gál Katalin (szociológiai oszt.) és Karakó Józsefné (feldolgozó oszt.) a Prágai Városi Könyvtárral kötött együttműködési szerződés keretében 1985. szeptember 23-27-ig tanulmányuton vett részt Prágában.

Haszonitsné Sűveges Zsuzsanna (VII. ker.) a Magyar Irodalomtörténeti Társaság és a Magyar Nyelvtudományi Társaság által szervezett háromnapos vándorgyűlésen vett részt Egerben.

A szerzeményezési és feldolgozó osztály négy-négy munkatársa 1985. szeptember 20-án, 27-én és október 4-én egésznapos szakmai tapasztalatcserén vett részt Békéscsabán, Szegeden és Szombathelyen, ahol a megyei könyvtárakat tekintették meg.

A következő üdülésekre lehet még- nyugdíjasoknak is - jelentkezni:

1 fő részére	Leányfalu	XII. 5-18-ig	602.-Ft
1 fő részére	Héviz	XII.30-I.8-ig	820.-Ft
2 fő /házaspáros/	Dömös	XI. 7-20-ig	1204.-Ft
2 fő "	Leányfalu	XI.21-XII.4-ig	1204.-Ft

GYES-en levő kismamák részére családos beutaló van 2 felnőtt és 1 gyermek részére XII. 19-től I. 1-ig Balatonboglárra, 1610.-Ft.
(Szülő és nagyszülő is mehet a beutalóval!)

SZEMÉLYI HÍREK

M e g b i z á s

Török Györgyné könyvtáros a II. kerületi főkönvtár vezetőhelyettesi teendőinek ellátására kapott megbízást.

Á t s o r o l á s

Szemmelweis Ilona könyvtáros, a szerzeményezési és feldolgozó osztály munkatársa 1985. október 1-től a rendelő csoport vezetője, Soltész Anna könyvtáros 1985. szeptember 15-től a XX/3. fiókkönvtár vezetője lett.

Ú j m u n k a t á r s a k

Dr. Bihari Lajosné könyvtáros (X. kerületi főkönvtár), Édes Gyuláné könyvtáros (VI. kerületi főkönvtár), dr. Faragó Tamás főosztályvezető (Budapest-gyűjtemény), Petrassevics Béla könyvtáros (XVIII. kerületi főkönvtár), Takáts Annamária könyvtáros (IV. kerületi főkönvtár).

K i l é p e t t

Székely Mária könyvtáros (szerzeményezési és feldolgozó osztály).

BETÖLTETLEN ÁLLÁSHELYEK

	Munkakör	Végzettség
Központi könyvtár		
szerezmenyezési osztály	szakozó csop. vez.	egyetem + nyelvtudás
II. ker. főkönvtár	tájékoztató könyvtáros	felsőfoku
III. ker. gyermek fiókkönvtár	szakképzett könyvtárkezelő	10 hónapos tanfolyam
IV. ker. főkönvtár	könyvtáros	felsőfoku
V. ker. főkönvtár	könyvtáros	felsőfoku
VII. ker. főkönvtár szakolvasóterem	szakotájékoztató	felsőfoku + nyelvtudás
XI. ker. főkönvtár	műszakvezető	felsőfoku
XII. ker. gyermekrészleg	gyermekkönyvtáros	felsőfoku
XIII/6. sz. fiókkönvtár	szakképzett könyvtárkezelő	10 hónapos tanfolyam
XVI. ker. főkönvtár	könyvtáros	felsőfoku
XIX. ker. főkönvtár gyermekrészlege	szakképzett könyvtárkezelő	10 hónapos tanfolyam
XXI. ker. fiókkönvtár	fiókevezető	felsőfoku

AZ OSZK-KMK ÁLTAL SZERVEZETT TANFOLYAMOKON SZEPTEMBERTŐL AZ ALÁBBI MUNKATÁRSAINK VESZNEK RÉSZT:

SZAKREFERENSI TANFOLYAM - 1985. szept. 17-19., okt. 15-17., nov. 12-13., dec. 10-11., '86. jan. 21-23., febr. 18-20-ig.

1. Kiss Jánosné (IV. ker.)
2. Regőcziné Lendvai Klára (I. ker.)

KATALÓGUSSZERKESZTÉSI KÉRDÉSEK A ZENEI KÖNYVTÁRAKBAN

1986. febr. 11-13., márc. 11-13.

1. Grallert Izabella (XI. ker.)
2. Tóthné Szabó Éva (X. ker.)
3. Mézes Gyöngyi (XIII. ker.)

BIBLIOGRÁFIA SZERKESZTŐI TANFOLYAM - 1985. szept. 10-12., okt. 8-10., okt. 29-31.,
dec. 3-5.

1. Rátky Ágnes (XIV. ker.)
2. Bankós Gyuláné (XIII. ker.)

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ OLVASÓK KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSA - 1985. szept. 24-26., okt. 22-24.,
nov. 19-21., 1986. jan. 7-9., febr. 4-6., febr. 25-26.

1. Friedrich Lajosné (XI. ker.)
2. Berár Mária (II. ker.)
3. Répásiné Szebeni Márta (XIV. ker.)

VEZETŐI MÓDSZERTANI TANFOLYAM - 1985. szept. 10-14., okt. 28-nov. 1.

1. Bors Attiláné (Mozgókönyvtár)
2. Hegedűs Zsuzsa (olvasószolgálati oszt.)

VIDEO A KÖNYVTÁRAKBAN - 1985. okt. 2.

1. Kelemen Tamás (VII. ker.)
2. Kovács Beatrix (X. ker.)
3. Maczikáné Donáth Katalin (HFO)
4. Pilissy Erzsébet (folyóirat csop.)

DOKUMENTUM

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁG

Külügyi Osztály

Budapest, 1985. október 3.

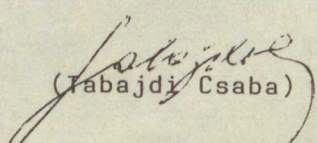
Papp István főigazgató-helyettes
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Kedves Papp Elvtárs!

Ezúton szeretnék köszönetet mondani Önnek, valamint a könyvtár dolgozóinak a megküldött idézetgyűjteményért, amely jelentős segítséget nyújt az európai Kulturális Fórumon résztvevő magyar küldöttség munkájához.

Kölnön is szeretném megköszönni Márffy István elvtárs ez ügyben kifejtett tevékenységét.

Elvtársi üdvözlettel:

(Tabajdi Csaba)